
[2015-20-RE](#)

CAUSA 2015-20-RE

(Soler Vert i Castellà Bonet c/ Brugulat Bullich)

Número de registre 288-2015. Recurs d'empara

Aute del 7 de setembre del 2015

BOPA núm. 65, del 23 de setembre del 2015

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 26 de juny del 2015, per la representació processal dels Srs. Fidel Soler Vert i Teresa Castellà Bonet mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 9 d'abril del 2015 i contra l'aute del 9 de juny del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que anul·li les decisions objecte de recurs i que retrotregui les actuacions al moment de dictar la sentència, demanant que se'n dicti una altra que respecti els drets constitucionals que han estat vulnerats. Així mateix, demana que se suspengui l'execució de la sentència fins a la resolució d'aquest Tribunal;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 15 de juliol del 2015;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Juan Antonio Ortega Díaz-Ambrona;

Antecedents

Primer

La Sra. Montserrat Brugulat Bullich va presentar una demanda laboral contra el Sr. Fidel Soler Vert,

la Sra. Teresa Castellà Bonet i la societat Soler-Solca, SL en què sol·licitava que se'ls condemnés solidàriament al pagament de 46.198,92 € en concepte de salaris impagats i d'indemnització per desistiment justificat i al pagament dels interessos legals corresponents, més la cotització a la CASS, així com al pagament de les costes judicials.

Segon

Després de la declaració de la fallida de la societat Soler-Solca, SL, el 24 de març del 2014, el Tribunal Unipersonal de la Batllia va dictar una sentència en què decidia, desestimar l'excepció de manca de legitimació passiva oposada per la representació processal dels defenents i estimar íntegrament la demanda presentada contra ells. El Tribunal condemnava solidàriament els defenents a pagar a la demandant 2.035,92 € nets, augmentats dels interessos legals des de la data en què cada mensualitat de salari era exigible fins al dia del seu total pagament, i a pagar 44.163,00 € nets, més els interessos legals des de la data de la contesta a la demanda i fins al dia del seu total pagament. Així mateix, els condemnava a regularitzar aquests imports a la CASS i a pagar les costes processals.

Tercer

La representació processal dels defenents va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta sentència i, el 9 d'abril del 2015, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència mitjançant la qual desestimava aquest recurs i confirmava íntegrament la sentència de la primera instància.

Quart

La representació processal dels defenents va interposar, aleshores, un incident de nul·litat d'actuacions per tal com va considerar que es vulnerava el seu dret a obtenir una decisió motivada en Dret, d'una banda, perquè la resolució contravenia a la seguretat jurídica i, d'altra banda, perquè aquesta resolució era incongruent, ja que no s'havien resolt totes les qüestions plantejades per aquesta part.

Cinquè

El 9 de juny del 2015, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va desestimar aquest incident de nul·litat d'actuacions.

Sisè

El 26 de juny del 2015, la representació processal dels Srs. Fidel Soler Vert i Teresa Castellà Bonet va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 9 d'abril del 2015 i contra l'aute del 9 de juny del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

Aquesta part manifesta que la demandant treballava per la societat Soler-Solca, SL al negoci d'Escaldes-Engordany; hi va treballar més de 20 anys sense cap incident, tanmateix, va desistir unilateralment del contracte de treball, perquè arran de dificultats econòmiques, la societat va haver de satisfer parcialment el seu salari durant 2 mesos. Destaca que la quantitat pendent de pagament ascendia a 1.877,10 € i la indemnització a 44.163,00 €.

La demandant va al·legar l'existència d'un grup empresarial, format per la societat esmentada i pels recurrents, socis de la societat. Ara bé, els recurrents tenen una edat molt avançada i fa anys que no tenen cap mena d'activitat laboral. Les resolucions objecte de recurs els afecten econòmicament, quan no estava en les seves mans donar compliment a les obligacions laborals de la demandant, sinó que corresponia a la societat esmentada.

Segons el parer d'aquesta part no s'acompleixen els requisits per poder identificar la societat esmentada com a un grup empresarial, figura creada per la jurisprudència mateixa. El Tribunal Superior de Justícia no dóna cap resposta en relació amb aquest punt concret i per aquest motiu vulnera el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret.

Seguidament, aquesta part enumera els requisits adduïts: un ús fraudulent de la personalitat jurídica, que no ha estat acreditat en aquesta causa, ja que la societat no es va constituir per ser una societat sense contingut real amb la finalitat d'ocultar l'empresari real; un alt grau de comunicació del patrimoni de la societat i del negoci, cosa que tampoc ha quedat acreditada; i, la prova de l'existència d'una parella externa d'unitat, la qual obligaria als tercers de bona fe que haurien acceptat aquesta aparença. Pel que fa a aquest darrer punt el Tribunal Superior de Justícia respon, però ho fa sobre una prova que no consta en els autos i mitjançant la qual conclou que la demandant treballava en les dues botigues de la societat.

La part recurrent considera, doncs, que pel fet que la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia no va prendre en consideració la no concurrència dels requisits necessaris per poder afirmar l'existència d'un grup empresarial, s'ha vulnerat el principi de seguretat jurídica.

Aquesta part manifesta que l'auto que resol l'incident de nul·litat d'actuacions cita 5 resolucions que fonamentarien la seva jurisprudència, tanmateix, segons el seu parer, 4 d'aquests casos resolen qüestions diferents d'aquella que es tracta aquí, ja que es tracta bàsicament de successions de contractes entre empreses pertanyents a un mateix grup, existint un treball efectiu i exclouent en cadascuna d'elles, circumstància que no es dóna en aquest cas. La resolució del 23 de setembre del 2004 va estimar l'excepció de prescripció oposada per l'empresa, perquè no existia cap element que permetés fer suposar una relació laboral entre el treballador i l'empresari a partir del moment en què les relacions de feina mai es van establir amb ell i que mai li va satisfer un salari.

En aquesta causa, el salari de la demandant sempre va ser satisfet per la societat, mai pels recurrents; les relacions de feina les tenia amb la gerent i contràriament a allò que succeïa en la causa esmentada, fins i tot la declaració a la CASS del salari la feia la societat. El fet que els recurrents siguin socis de la societat no pot justificar la decisió adoptada.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que anul·li les decisions objecte de recurs i que retrotregui les actuacions al moment de dictar la sentència, demanant que se'n dicti una altra que respecti els drets constitucionals que han estat vulnerats. Així mateix, demana que se suspengui l'execució de la sentència fins a la resolució d'aquest Tribunal.

El 15 de juliol del 2015, el Ministeri Fiscal va presentar un informe en què demana a aquest Tribunal que declari la inadmissió a tràmit d'aquest recurs d'empara per la seva manca manifesta de contingut constitucional, d'acord amb les disposicions de l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

Segons el seu parer, les resolucions objecte de recurs han valorat àmpliament els elements probatoris i han efectuat una aplicació lògica i motivada de l'ordenament jurídic, així mateix, el Ministeri Fiscal considera que es troben plenament motivades. El Tribunal Superior de Justícia va declarar que la treballadora prestava els seus serveis a una unitat econòmica constituïda per les dues botigues gestionades pels recurrents, motiu pel qual es considerava que la legitimació dels recurrents quedava plenament acreditada amb les conseqüències que, a nivell d'indemnització, derivaven de la rescissió del contracte laboral.

Després de citar la jurisprudència constitucional relativa a la congruència en les resolucions judicials, el Ministeri Fiscal conclou que les resolucions impugnades havien respost de manera global a les peticions dels recurrents pel fet de determinar que la treballadora exercia una activitat laboral en una mateixa unitat econòmica constituïda per les dues botigues gestionades pels recurrents i que, per consegüent, no es desprenia cap vulneració del principi de seguretat jurídica, ni existia cap tipus d'incongruència, ni tan sols omissiva, en les resolucions impugnades.

Fonaments jurídics

Primer

Els recurrents en empara sol·liciten al Tribunal Constitucional que anul·li l'aute del 9 de juny del 2015 de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia mitjançant el qual es va desestimar el seu incident de nul·litat d'actuacions, així com la sentència del 9 d'abril del mateix any, dictada per aquesta mateixa Sala. Per fonamentar aquesta anul·lació, al·lega l'article 10 de la Constitució, relatiu al dret a la jurisdicció. I considera que s'ha infringit aquest dret, atesa la vulneració del principi de seguretat jurídica, per la manca de fonamentació en Dret i per la incongruència de la sentència esmentada.

Segon

No obstant això, per poder admetre a tràmit aquest recurs caldria que s'evidenciés que les resolucions impugnades han incorregut en un vici de rellevància constitucional que hagi de ser conegut per aquesta jurisdicció, ja que a aquest Tribunal no li correspon actuar com una tercera instància o com un tribunal de cassació que revisi si les sentències dictades per la jurisdicció ordinària són o no són conformes a Dret.

El Tribunal Constitucional no pot tornar a jutjar, des de la perspectiva de la legalitat ordinària, les decisions que hagin adoptat, amb anterioritat, els titulars de la potestat jurisdiccional, és a dir, els batlles, el Tribunal de Batlles, el Tribunal de Corts o el Tribunal Superior de Justícia o, en el seu cas, els presidents d'aquests tribunals. Qualsevol revisió, correcció o crítica d'aquestes decisions només es pot realitzar des de l'aplicació d'un precepte prevalent de la Constitució, o des d'una norma amb rellevància constitucional, continguda en la legalitat ordinària.

La mera al·legació de l'article 10 de la Constitució no és suficient per admetre a tràmit un recurs d'empara. Tampoc basta argumentar, com succeeix en aquest cas, que la sentència impugnada vulnera la seguretat jurídica, ja que l'al·legació d'aquest important principi, reconegut a l'article 3.2 de la Constitució, no és suficient per si mateix per fonamentar el recurs d'empara previst a l'article 41.2 de la Constitució, en connexió amb l'article 39.1 d'aquesta mateixa norma. Per consegüent, aquest aspecte de la impugnació no pot ser admès a tràmit.

Tercer

La part recurrent també al·lega un vici d'incongruència. La incongruència sí que pot donar base a un recurs d'empara constitucional, sempre que es demostrï la seva rellevància constitucional, és a dir, que per la seva gravetat, aquesta incongruència s'ajusti dins els paràmetres del cànon de constitucionalitat, que aquest Tribunal ha anat fixant.

Aquest seria el cas, si les resolucions de les quals se sol·licita la nul·litat no donessin cap resposta a les pretensions expressades per la part recurrent. Això és essencial, ja que quan s'al·lega un vici d'incongruència aquest Tribunal ha de ponderar, abans de res, si aquest vici té o no té rellevància constitucional. Certes possibles incongruències omissives poden tenir transcendència constitucional, però d'altres no. En l'informe del Ministeri Fiscal se cita de manera molt oportuna la doctrina d'aquest Tribunal sobre la incongruència, que hauria d'haver estat tinguda en compte pels recurrents a l'hora de valorar el possible vici d'incongruència.

En aquest cas no s'ha concretat cap incongruència omissiva rellevant des de la perspectiva constitucional. El requisit de la congruència com a part del dret constitucional a la jurisdicció, exigeix que la jurisdicció ordinària doni resposta a les pretensions dels recurrents. I, també als seus arguments principals, tot i que no calgui, sempre des de la perspectiva constitucional, que doni una resposta expressa i detallada a tots i a cada un d'ells. És suficient que la línia argumental en què es basa la jurisdicció ordinària i les raons que la sustenten quedin ben clares. Una vegada establerta l'argumentació que fonamenta la sentència, quan aquesta és diferent d'aquella al·legada pel recurrent en empara, ja no és indispensable la desestimació en detall circumstanciat de tots els contraarguments del recurrent, distints de la línia d'argumentació elegida per la jurisdicció. En aquest cas l'argumentació del Tribunal Superior de Justícia va considerar provat que la treballadora va prestar els seus serveis laborals als recurrents en empara. I, és sabut, que aquest Tribunal no ha d'entrar a examinar aquest tipus de qüestions de fet, apreciades mitjançant prova.

Una cosa similar es produeix quan s'al·lega la manca de fonamentació en Dret, igualment adduïda en aquest recurs. Per tal que aquest possible vici prosperi en la jurisdicció constitucional ha de revestir unes característiques de gravetat i d'obvietat que no s'han mostrat aquí, ja que s'hauria d'haver demostrat, o bé que la decisió manca en absolut de fonamentació, o bé que els fonaments continguts en la resolució són clarament absurds o arbitraris i no que siguin, tan sols, més o menys, discutibles.

Quart

Els recurrents mantenen que la demandant va treballar exclusivament en la botiga o en el negoci, situat a Escaldes-Engordany, de la societat Soler-Solca, SL, societat que va ser declarada en fallida. Sostenen que aquesta persona no va treballar per a ells en la botiga d'Andorra la Vella. Per aquest

motiu, van negar la seva legitimació passiva com a demandats. Però aquest argument no va convèncer el Tribunal Unipersonal de la Batllia (sentència del 24 de març del 2014) ni tampoc, en apel·lació, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia (sentència del 9 d'abril del 2015). Ambdós tribunals van desestimar l'excepció de manca de legitimació passiva i van condemnar els recurrents al pagament dels salaris pendents i de la indemnització.

Per tal d'arribar a aquesta conclusió, van formar la seva convicció sobre la prova disponible que els va dur a considerar que la demandant havia treballat indistintament per la societat Soler-Solca, SL, titular de la botiga Llenceria Soler-Solca, a Escaldes Engordany, però també per la botiga Soler-Solca Llencerias, a Andorra la Vella, nom comercial del qual eren titulars els Srs. Fidel Soler Vert i Teresa Castellà Bonet. En concret la sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia fa un examen crític molt detingut de les proves presentades i arriba a la conclusió que les dues botigues funcionaven com un únic negoci familiar i que la Sra. Montserrat Brugulat Bullich treballava indistintament en les dues botigues. La conclusió basada en la convicció probatòria del Tribunal va dur a condemnar les persones físiques demandades al pagament del salari pendent i a una indemnització com a titulars del nom comercial, ja que la botiga d'Escaldes-Engordany havia estat declarada en fallida. Vist això aquest resultat no es pot considerar absurd ni il·lògic, en termes de merèixer un examen constitucional de fons.

Partint doncs, d'aquesta convicció unànime en les dues instàncies, que la demandant va treballar per a les persones físiques demandades, el problema técnico-jurídic de saber si va existir o no va existir, un grup empresarial –en sentit civil i mercantil- passa a un segon pla. I amb això, la qüestió de saber si, pel fet de condemnar al pagament de les sumes esmentades les persones físiques titulars del nom comercial d'Andorra la Vella, no es va tenir correctament en compte la doctrina jurisprudencial sobre el concepte de "grup empresarial" o si s'hagués hagut d'aplicar un criteri diferent, com aquell que es va apuntar en una sentència de la mateixa Sala del 23 de setembre del 2004. En realitat es tracta de disquisicions que podrien tenir interès en un recurs de cassació, però que resulten del tot alienes a la jurisdicció d'aquest Tribunal Constitucional.

Per tot allò que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

DECIDEIX:

Primer

No admetre a tràmit el recurs d'empara 2015-20-RE interposat per la representació processal dels Srs. Fidel Soler Vert i Teresa Castellà Bonet contra la sentència del 9 d'abril del 2015 i contra l'aute del 9 de juny del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

Segon

Notificar aquest aute a la representació processal dels recurrents, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

Tercer

Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Acordat a Andorra la Vella, el 7 de setembre del 2015.

Laurence Burgorgue-Larsen
Presidenta Vicepresident

Isidre Molas Batllori

Pierre Subra de Bieusses
Magistrat

Juan A. Ortega Díaz-Ambrona
Magistrat